

Instrumenty ułatwiające powrót na rynek pracy i mające na celu wsparcie zatrudnienia opiekunów osób niepełnosprawnych oraz członków ich rodzin wdrożone w związku z realizacją Programu „Za życiem”

Uchwałą Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. został przyjęty Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Program wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. W związku z celem głównym i celami szczegółowymi Programu dokonano zmian w niektórych w aktach prawnych dotyczących rynku pracy. Nowelizacją ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065 z późn. zm.), która weszła w życie z dniem 1 lipca br., rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 lipca 2017 r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia ;lub doposażenia stanowiska pracy oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 1380) oraz rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 lipca 2017 r. w sprawie przyznawania środków na podjęcie działalności na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych (Dz. U. poz. 1379) wprowadzono rozwiązania w zakresie wsparcia rodzin borykających się z problemami związanymi z niepełnosprawnością jednego z jej członków w obszarze rynku pracy poprzez umożliwienie korzystania z form pomocy ułatwiających powrót na rynek pracy.

W ustawie o promocji zatrudnienia (...) wprowadzono rozwiązania ułatwiające opiekunom osób niepełnosprawnych powrót do aktywności zawodowej. Formy pomocy kierowane są do opiekunów osoby niepełnosprawnej (pomoc w domu w ramach prac społecznie użytecznych) oraz opiekunów osoby niepełnosprawnej bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu z wyłączeniem opiekunów osoby niepełnosprawnej pobierających świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych lub zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Należą do nich dofinansowanie, refundacja, podejmowanie działalności na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnej, pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej oraz pożyczki na utworzenie miejsca pracy.

Opiekun osoby niepełnosprawnej zgodnie z art. 2 ust. 16b ustawy o promocji zatrudnienia (...) oznacza członków rodziny, w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860), opiekujących się dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej

lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji lub osobą niepełnosprawną ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Rozwiązania w zakresie aktywizacji zawodowej opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wprowadzenie korzystniejszych warunków dla przedsiębiorców zatrudniających opiekunów osób niepełnosprawnych (refundacja, pożyczka na utworzenie stanowiska pracy):

1. Zrefundowanie podmiotowi kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy utworzonego dla opiekuna osoby niepełnosprawnej.

Przewidziane preferencyjne warunki:

- możliwość zatrudnienia osoby co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy – wysokość refundacji jak przy warunkach ogólnych, proporcjonalnie do części etatu.

2. Pożyczka dla podmiotu na utworzenie stanowiska pracy dla opiekuna osoby niepełnosprawnej.

Przewidziane preferencyjne warunki:

- możliwość zatrudnienia osoby na utworzonym stanowisku pracy co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy – wysokość pożyczki jak przy warunkach ogólnych, proporcjonalnie do części etatu;

- oprocentowanie pożyczki jest stałe i wynosi, w skali roku, 0,1 stopy redyskonta weksli przyjmowanych przez Narodowy Bank Polski.

Rozwiązania w zakresie aktywizacji zawodowej opiekunów osób niepełnosprawnych (dofinansowanie, pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej, założenie spółdzielni socjalnej lub przystąpienie do niej po jej założeniu):

1. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Przewidziane preferencyjne warunki:

- zwrot jednorazowych środków z Funduszu Pracy otrzymanych na podjęcie działalności gospodarczej proporcjonalnie do okresu jaki pozostał do 12 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli działalność gospodarcza była prowadzona przez okres krótszy niż 12 miesięcy, bez odsetek;

- brak warunku dotyczącego nieprowadzenia działalności przez ostatnie 12 miesięcy; warunkiem jest by w dniu złożenia wniosku nie była prowadzona lub zawieszona działalność gospodarcza.

2. Jednorazowe środki na założenie spółdzielni socjalnej lub przystąpienie do niej po jej założeniu, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności, wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Przewidziane preferencyjne warunki:

- wzrost kwoty wsparcia z 4 i 3-krotności dla członków założycieli i członków przystępujących do spółdzielni socjalnej do 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

3. Pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej.

Przewidziane preferencyjne warunki:

- zwrot niespłaconej kwoty pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej proporcjonalnie do okresu jaki pozostał do 12 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli działalność gospodarcza była prowadzona przez okres krótszy niż 12 miesięcy, bez odsetek oraz dodatkowych kosztów;

- oprocentowanie pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej jest stałe i wynosi, w skali roku, 0,1 stopy redyskonta weksli przyjmowanych przez narodowy Bank Polski.

Rozwiązania w zakresie wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych w ich codziennych obowiązkach poprzez wprowadzenie korzystniejszych warunków do zakładania i rozwijania miejsc opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi w żłobkach lub klubach dziecięcych, świadczenia usług rehabilitacyjnych na ich rzecz, tworzenia nowych stanowisk pracy dla podmiotów już istniejących, które będą świadczyć tego typu usługi, możliwość skorzystania przez opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków z pracy osoby podejmującej prace społecznie użyteczne (dofinansowanie, refundacja, pożyczka, prace społecznie użyteczne):

1. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej polegającej na prowadzeniu żłobka lub klubu dziecięcego z miejscami integracyjnymi lub polegającej na świadczeniu usług rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania, w tym usług mobilnych, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Przewidziane preferencyjne warunki:

- zwrot jednorazowych środków z Funduszu Pracy otrzymanych na podjęcie działalności gospodarczej proporcjonalnie do okresu jaki pozostał do 12 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli działalność gospodarcza była prowadzona przez okres krótszy, bez odsetek.

2. Pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej polegającej na prowadzeniu żłobka lub klubu dziecięcego z miejscami integracyjnymi lub polegającej na świadczeniu usług rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnoprawnych w miejscu zamieszkania, w tym usług mobilnych.

Przewidziane preferencyjne warunki:

- zwrot niespłaconej kwoty pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej proporcjonalnie do okresu jaki pozostał do 12 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli działalność gospodarcza była prowadzona przez okres krótszy niż 12 miesięcy, bez odsetek;

- oprocentowanie pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej jest stałe i wynosi, w skali roku, 0,1 stopy redyskonta weksli przyjmowanych przez Narodowy Bank Polski.

3. Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy związanego bezpośrednio ze sprawowaniem opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi lub prowadzeniem dla nich zajęć w przypadku żłobków lub klubów dziecięcych z miejscami integracyjnymi oraz stanowiska pracy związanego bezpośrednio ze świadczeniem usług rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych w przypadku podmiotów świadczących usługi rehabilitacyjne.

Przewidziane preferencyjne warunki:

- możliwość zatrudnienia osoby co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy – wysokość refundacji jak przy warunkach ogólnych, proporcjonalnie do części etatu;

- jeżeli podmiot zatrudniał skierowaną osobę na wyposażonym lub doposażonym stanowisku pracy co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy łącznie przez okres krótszy niż 24 miesiące zwrot otrzymanych środków proporcjonalnie do okresu, jaki pozostał do 24 miesięcy zatrudnienia, bez odsetek;

- możliwość zatrudnienia nie tylko bezrobotnego lub poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu opiekuna osoby niepełnosprawnej, ale również poszukującego pracy absolwenta szkoły lub uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego.

4. Pożyczka na utworzenie stanowiska pracy związanego bezpośrednio ze sprawowaniem opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi lub prowadzeniem dla nich zajęć w przypadku żłobków lub klubów dziecięcych oraz stanowiska pracy związanego bezpośrednio ze

świadczeniem usług rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych w przypadku podmiotów świadczących usługi rehabilitacyjne.

Przewidziane preferencyjne warunki:

- możliwość zatrudnienia osoby na utworzonym stanowisku pracy co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy – wysokość pożyczki jak przy warunkach ogólnych, proporcjonalnie do części etatu;
- jeżeli podmiot zatrudniał na utworzonym stanowisku pracy przez okres krótszy niż 12 miesięcy, zwrot niespłaconej kwoty pożyczki na utworzenie stanowiska pracy, nastąpi proporcjonalnie do okresu, jaki pozostał do 12 miesięcy zatrudnienia, bez odsetek i dodatkowych kosztów;
- możliwość zatrudnienia nie tylko bezrobotnego lub poszukującego pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej, ale również poszukującego pracy absolwenta szkoły lub uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego;
- oprocentowanie pożyczki jest stałe i wynosi, w skali roku, 0,1 stopy redyskonta weksli przyjmowanych przez Narodowy Bank Polski.

Żłobki lub kluby dziecięce jako podmioty prowadzące działalność gospodarczą mogą również korzystać z refundacji lub pożyczek na utworzenie stanowiska pracy na zasadach ogólnych – dotyczy to pozostałych stanowisk pracy tworzonych w tych podmiotach.

5. „Pomoc w domu” w ramach prac społecznie użytecznych.

W celu wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych przewidziano możliwość skorzystania z pracy osoby wykonującej prace społecznie użyteczne w wymiarze nie więcej niż 10 godzin tygodniowo. „Pomoc w domu” jest formą pomocy świadczonej na rzecz opiekunów osoby niepełnosprawnej w realizacji ich codziennych obowiązków domowych.

Warunki jakie powinna spełniać rodzina/opiekun wnioskujący o wsparcie w realizacji codziennych obowiązków zostały określone na poziomie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w przytoczonej już definicji opiekuna osoby niepełnosprawnej (art. art. 2 ust. 16b ustawy o promocji zatrudnienia (...)).

MOPS/OPS/GOPS współpracuje z urzędem pracy w celu wyboru odpowiedniej osoby do wsparcia opiekuna osoby niepełnosprawnej. Osobami wykonującymi prace społecznie użyteczne mogą być:

- osoby bezrobotne,
- osoby uczestniczące w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej lub indywidualnym programie zatrudnienia

socjalnego, jeżeli podjęły uczestnictwo w tych formach w wyniku skierowania powiatowego urzędu pracy na podstawie art. 50 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia (...).

Opiekun, wyrażający chęć skorzystania z pomocy, może wybrać spośród wskazanych osób jedną, która będzie w sposób stały świadczyć prace na jej rzecz. Wysokość wynagrodzenia osoby skierowanej do prac społecznie użytecznych wyniesie minimum 8,10 zł za godzinę pracy, a starosta będzie refundował gminie ze środków FP do 100% minimalnej kwoty świadczenia przysługującej osobie, która zostanie skierowana do wykonywania prac społecznie użytecznych na rzecz rodzin/ opiekunów osób niepełnosprawnych.

Nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, rozszerzono krąg osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do programów specjalnych o poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu lub niewykonyjących innej pracy zarobkowej opiekunów osoby niepełnosprawnej, z wyłączeniem opiekunów osoby niepełnosprawnej pobierających świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Ponadto, spełniający ww. warunki poszukujący pracy opiekun osoby niepełnosprawnej może korzystać na zasadach takich jak bezrobotny z następujących usług rynku pracy lub instrumentów rynku pracy:

- 1) pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego;
- 2) szkoleń;
- 3) stażu;
- 4) prac interwencyjnych;
- 5) przygotowania zawodowego dorosłych;
- 6) badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia (...);
- 7) studiów podyplomowych;
- 8) szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;
- 9) bonu na zasiedlenie;
- 10) bonu szkoleniowego;
- 11) bonu stażowego.

W ustawie o promocji zatrudnienia (...) dodano nowy rodzaj prac interwencyjnych dla bezrobotnych opiekunów osoby niepełnosprawnej (art. 51a ust.1) – refundacja pracodawcy lub przedsiębiorcy przez okres do 6 miesięcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne za skierowanych bezrobotnych opiekunów osoby niepełnosprawnej, zatrudnionych co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy, w wysokości uprzednio uzgodnionej, nieprzekraczającej jednak kwoty ustalonej jako iloczyn liczby zatrudnionych w miesiącu w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy oraz kwoty połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę, obowiązującej w ostatnim dniu zatrudnienia każdego rozliczanego miesiąca i składek na ubezpieczenia społeczne od refundowanego wynagrodzenia.

Nowe przepisy ustawy o promocji zatrudnienia (...) przewidują także możliwość przyznania pracodawcy lub przedsiębiorcy grantu na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego opiekuna osoby niepełnosprawnej. Grant przysługuje w wysokości określonej w umowie zawartej ze starostą, nie wyższej jednak niż 12-krotność minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dniu zawarcia umowy, za każdego skierowanego bezrobotnego opiekuna osoby niepełnosprawnej.

Opracowano na podstawie:

- Pismo z Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej dotyczące rozpowszechnienia przyjętych rozwiązań w Programie „Za życiem” (pismo znak:DF.V.0212.163.2017.IW);
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 roku poz. 1065 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 roku poz. 1860);